

بررسی نگرش افراد وازکتومی شده نسبت به عمل وازکتومی بعد از ۳ سال از عمل

دکتر علی روشنی^{۱*} - دکتر سیدامیرکیانی^{۲*} - دکتر مهدی فیض خواه^{۳*} - دکتر بیژن سحرخیز^{۴*}

* استادیار گروه ارولوزی - دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

** پزشک عمومی - مرکز تخصصی و تحقیقاتی تنظیم خانواده استان و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

*** پزشک عمومی

چکیده

با وجود اینکه وازکتومی با روش بدون تیغ جراحی یکی از بی‌عارضه‌ترین و مطمئن‌ترین روشهای دائمی تنظیم خانواده محسوب می‌شود ولی هنوز جایگاه واقعی خود را در کشور ما بدست نیاورده است. عوامل چندی در این امر دخیل هستند که یکی از آنها ناآشنایی مردان نسبت به بی‌خطر بودن عاقبت این عمل می‌باشد.

هدف این مطالعه بررسی نگرش کنونی کسانی است که عمل وازکتومی در سالهای گذشته روی آنها انجام شده است این پژوهش می‌تواند به تصمیم‌گیری متقاضیان دیگر به انجام عمل کمک کند. این مطالعه از نوع توصیفی بوده و در آن ۴۰۰ نفر از مردان وازکتومی شده در مرکز تخصصی و تحقیقاتی تنظیم خانواده استان گیلان مورد بررسی قرار گرفته‌اند. روش جمع‌آوری داده‌ها بصورت طرح پرسشنامه‌ای از عواملی که می‌تواند روی نگرش متقاضیان تاثیر بگذارد و مراجعه به آنانی که سه سال از عمل وازکتومی آنها گذشته و در شهرستان رشت زندگی می‌کردند می‌باشد. افراد مورد بررسی ۷۵٪ شهری و ۲۵٪ روستایی بودند. ۹۷ درصد از افراد اطلاعات دریافت شده قبل از عمل را مطابق واقعیات بعد از عمل می‌دانستند. ۹۳ درصد وازکتومی را نسبت به روش‌های دیگر پیشگیری از بارداری بهتر می‌دانستند، و ۴/۵ درصد تفاوتی را احساس نمی‌کردند، و ۲/۵ درصد این کار را بدتر از روشهای دیگر می‌دانستند. از افراد مورد بررسی ۹۹/۵ درصد انجام عمل وازکتومی را به دیگران توصیه می‌کنند. نتیجه کلی این است که پس از گذشت سه سال از عمل وازکتومی، نگرش کلی آنان نسبت به عمل مثبت بوده است. بنابراین وازکتومی یک روش دائمی ایده‌آل برای پیشگیری از بارداری است و می‌توان با اطمینان آن را به افراد مناسب توصیه کرد.

کلید واژه‌ها: رگ برداری (وازکتومی) / عوارض پس از عمل جراحی / نگرش

مقدمه

در میان روشهای قطعی پیشگیری از بارداری، وازکتومی علیرغم مزایای فراوان نسبت به روش مشابه در زنان با استقبال چندانی از طرف مردان جامعه ما روبرو نشده است. بنظر میرسد عوامل مختلفی در این زمینه نقش داشته باشند (۱). که ناآگاهی مردان نسبت به واقعیت عمل وازکتومی، ترس از ناتوانی جنسی متعاقب عمل و عرف جاری مردسالاری در جامعه (۲) را می‌توان نام برد. عوارض طبی، روانی و اجتماعی پس از عمل می‌توانند

عواملی در جهت تغییر عقیده شخصی و خانواده وی و در نتیجه اشاعه احساس منفی نسبت به وازکتومی در بین اجتماع شوند. عواملی چون خواستن فرزند بیشتر به دلایل مختلف (مانند از دست دادن همسر قبلی - ازدواج مجدد و ...)، عوارض تحمل ناپذیر یا مزمن احتمالی یا عوارضی که به این عمل منسوب می‌شوند (مانند گرانولوما - درد - تغییر در امیال و کارکرد جنسی و ...) (۴) نامناسب بودن امکانات مرکز انجام دهنده عمل (مانند نبود تجهیزات - ضعف مهارت - مشاوره ناکامی - عدم ارائه خدمات لازم پس از عمل و ...) عدم اطمینان به روش وازکتومی و ... می‌توانند

دیپلم و ۱۲/۷۵ درصد (۵۱ نفر) بی سواد بوده‌اند (جدول شماره ۱). از نظر شغلی بیشترین فراوانی مربوط به شغل آزاد (۳۵/۵ درصد) و کمترین مربوط به کشاورزان (۸ درصد) بود (جدول شماره ۲). از نظر تعداد فرزندان بیشترین فراوانی مربوط به مردان دارای سه فرزند (۲۹/۲۵ درصد) بود. در اینجا نکته قابل توجه فراوانی ۲۳/۲۵ درصد افراد دارای پنج و بیشتر از ۵ فرزند می‌باشد (جدول شماره ۳).

جدول شماره ۱- سطح تحصیلات افراد وازکتومی شده

تحصیلات	تعداد (درصد)
بیسواد	۵۱ (۱۲/۷۵)
ابتدائی	۶۹ (۱۷/۲۵)
راهمنامی	۱۲۰ (۳۰)
دیپلم	۱۰۸ (۲۷)
بالتر از دیپلم	۵۲ (۱۳)
جمع	۴۰۰ (۱۰۰)

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر حسب شغل

شغل	تعداد (درصد)
خانهدار	۲۳۱ (۵۷/۷۵)
کارگر	۱۱۴ (۲۸/۵)
معلم	۲۳ (۱۸/۲۵)
کارمند	۲۲ (۵/۵)
جمع	۴۰۰ (۱۰۰)

جدول شماره ۳- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر حسب تعداد فرزندان

تعداد فرزندان خانواده	تعداد (درصد)
یک	۱۵ (۱/۲۵)
دو	۹۳ (۲۳/۲۵)
سه	۱۱۷ (۲۹/۲۵)
چهار	۹۳ (۲۳/۲۵)
پنج	۴۳ (۱۰/۷۵)
شش و بیشتر	۵۰ (۱/۲۵)
جمع	۴۰۰ (۱۰۰)

بیش از نیمی از پاسخ دهندگان (۵۲/۵ درصد) هیچگونه عارضه‌ای را پس از عمل ذکر نکردند. ۳۸/۵ درصد (۱۵۴ نفر) باقیمانده اظهار می‌داشتند که یک هفته پس از عمل از

در رضایتمندی فرد وازکتومی شده پس از عمل اختلال ایجاد کنند (۳). ضرورت انجام این تحقیق از آنجا ناشی شد که با وجود اطلاعات کافی که در حین مشاوره وازکتومی به متقاضیان داده می‌شود به علت کم سابقه بودن وازکتومی در ایران گاهی برخورد آنان با بی‌خطر و بی‌عارضه بودن وازکتومی تا حدی ناباورانه می‌باشد. به همین جهت برای حصول اطمینان مجدد از آنچه که انجام شده در یک بازنگری به گذشته از افرادی که قبلاً وازکتومی شده بودند و تا زمان شروع تحقیق ۳ سال از عمل آنها گذشته بود نظرخواهی به عمل آمد. انتخاب زمان سه سال بدلیل آن است که برنامه وازکتومی در استان گیلان از اواخر سال ۱۳۷۳ شروع شده و برای انجام این تحقیق سعی شده قدیمیترین موارد گزینش شوند. از طرفی زمان سه سال احتمالاً می‌تواند فرصت کافی برای ظهور عوارض دیررس و تغییر نگرش افراد باشد.

مواد و روشها

این مطالعه از نوع توصیفی است، جمعیت مورد مطالعه شامل مردان وازکتومی شده در مرکز تخصصی و تحقیقاتی تنظیم خانواده استان گیلان است که تا تاریخ ۱۳۷۴/۸/۳۰ تحت عمل قرار گرفته بودند (۴۰۰ نفر). این افراد همگی توسط یک پزشک عمل شده‌اند و نشانی آنها در پرونده عمل موجود بوده است. بر اساس آمار موجود در مرکز تخصصی توزیع محل سکونت افراد وازکتومی شده در شهرستان رشت شامل ۷۵٪ شهری و ۲۵٪ روستایی بوده است (تا تاریخ ۱۳۷۴/۸/۳۰). از این رو از میان ۴۰۰ نفر افراد مورد تحقیق ۳۰۰ نفر شهری ۱۰۰ نفر ساکن روستاهای تابعه شهرستان رشت می‌باشد.

روش جمع‌آوری اطلاعات بصورت مصاحبه حضوری و تکمیل پرسشنامه توسط پژوهشگران این طرح می‌باشد. اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه‌ها متعاقباً کدگذاری و وارد جدول مادر داده‌ها (mother sheet) شده و نهایتاً آنالیز شده است.

نتایج

۸۷٪ از مردان (۲۴۸ نفر) مورد بررسی در بین سنین ۳۰ تا ۵۰ سال قرار داشتند. ۲/۵ درصد (۱۰ نفر) زیر ۳۰ سال و ۱۰/۵ درصد (۴۲ نفر) بالای ۵۰ سال بوده‌اند. از نظر تحصیلات ۴۰ درصد (۱۶۰ نفر) از افراد دیپلمه و بالاتر از

پس از عمل وازکتومی شده بودند، ولی رضایت ۹۷/۷۵ درصد از متقاضیان نشان می‌دهد که این عوارض زودگذر که در بسیاری از جراحی‌های دیگر هم بروز می‌کنند از طرف متقاضیان پذیرفته شده است و نمی‌تواند عاملی برای ایجاد عدم رضایت در آنها باشد.

- درصد بسیار بالای همسران این افراد که از انجام این عمل توسط شوهرانشان راضی هستند، نشانگر خواست زنان در افزایش مشارکت مردان در برنامه‌های تنظیم خانواده است.

- بررسی نتایج بدست آمده در این تحقیق نشانگر دیدگاه کاملاً مثبت افراد وازکتومی شده نسبت به انجام عمل می‌باشد. هرچند که عوامل مختلفی می‌توانستند طی مدت نسبتاً طولانی پس از عمل، نگرش آنها را تحت تأثیر قرار دهند.

- واقعیت استفاده از یک روش مطمئن و قطعی پیشگیری از بارداری که تأثیر زیان باری بر سلامتی مردان و همسرانشان ندارد، نکته قابل اتکا مهمی در جهت حفظ رضایتمندی آنان از انجام عمل وازکتومی و در نهایت توصیه آن به دیگران است.

- افزایش آگاهی جامعه در مورد راههای پیشگیری از حاملگی ناخواسته بخصوص وازکتومی که به نظر می‌رسد اطلاعات کمتری در رابطه با آن انتشار یافته است نقش مهمی در پیشرفت برنامه‌های تنظیم خانواده خواهد داشت.

عوارض زودگذر بهبود یافته‌اند. و بقیه افراد هم بتدریج مشکلاتشان رفع شده بود، بطوریکه سه ماهه پس از عمل دیگر هیچیک از متقاضیان هیچگونه ناراحتی را ذکر نمی‌کردند. یک درصد از افراد (۴ نفر) تغییر در امیال جنسی را بیان کردند که در سه نفر بصورت افزایش و در یک نفر بصورت کاهش میل جنسی بود. ۹۹/۳ درصد (۳۹۷ نفر) از افراد پس از گذشت سه سال فرزند دیگری نمی‌خواستند.

۹۷ درصد (۳۸۸ نفر) از افراد اطلاعات دریافت شده قبل از عمل را مطابق واقعیات بعد از عمل می‌دانستند. ۹۳ درصد (۳۷۲ نفر) وازکتومی را نسبت به روش‌های دیگر پیشگیری از بارداری بهتر می‌دانستند، و ۴/۵ درصد (۱۸ نفر) تفاوتی را احساس نمی‌کردند و ۲/۵ درصد (۱۰ نفر) این کار را بدتر از روش‌های دیگر می‌دانستند. ۹۹/۵ درصد (۳۹۸ نفر) انجام عمل وازکتومی را به دیگران توصیه می‌کنند و به وازکتومی بعنوان یک روش قطعی پیشگیری از بارداری اطمینان دارند. و در جواب آخرین سوال پس از گذشت سه سال، با توجه به تمام موارد ذکر شده رضایتمندی کلی در متقاضیان وازکتومی شده ۹۷/۷۵ درصد (۳۹۱ نفر) و در همسران آنها ۹۸/۷۵ درصد (۳۹۵ نفر) بود.

بحث

با وجود اینکه ۴۸/۵ درصد از افراد دچار عوارض گذرای

منابع

۳. کین، مک؛ بامبات؛ بالاما، آ.م. نقش مردان در کنترل موالید و تنظیم خانواده. ترجمه پرویز صاحبی. بهداشت جهانی، ۱۳۷۲، سال هشتم شماره دوم، صص: ۴۷-۴۶.

4. Tanagho EA, Jack W, Aninth MC. Smith's General Urology. 15th ed. Philadelphia:WB Saunders,2000:775,777-8.

۱. روشنی، علی؛ همتی، حسین: وازکتومی روشی مناسب برای پیشگیری از بارداری. رشت: دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ۱۳۷۴.

۲. دلور، بهرام؛ شهریاری افشاری، صفیه؛ اسلامی، محمد؛ [و دیگران] مشاوره وازکتومی. تهران: صندوق جمعیت سازمان ملل، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۷۷.

Survey of the men's attitude three years after vasectomy

A. Roshani, MD

S. A. Kiani MD

M. Feizkhah MD

B. Saharkhiz MD

ABSTRACT

Despite vasectomy is one of the surest contraceptive methods with minimum complication, has been received reluctantly by our society. One of the various factors of this is men's knowledge deficiency about safety of vasectomy.

The aim of this study is survey of the men's attitude who was underwent vasectomy after a relatively long period of their operation. This could help men who are in doubt for choosing vasectomy as a superior alternative for prevention.

In this descriptive study we selected 400 men who was underwent vasectomy in Professional and Investigative Center of Family Planning in Guilan three years ago and was permanent resident of Rasht and suburb. Data collected by a questionnaire about factors influence their attitude about vasectomy. 300 (75%) of cases was reside in Rasht and 100 (25%) in suburb. 388 (97%) of cases believed that the information that they received before is coincident with realities, 372 (93%) valued vasectomy as a better method than other contraceptive methods, 10 (2.5%) regarded vasectomy as a worse method in comparison with the methods they used before, 18 (4.8%) saw no difference between vasectomy and the method they used formerly. 398(99.5%) advised vasectomy to others.

The results of this survey showed that three years after vasectomy the attitude of them was positive. So vasectomy is an ideal permanent procedure for contraception and we can advise it with surely.

Keywords: Attitude/ Postoperative Complications/ Vasectomy